

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**Соціальне і правове забезпечення волонтерської
діяльності в Україні в умовах безпекових викликів**

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
27 квітня 2023 року*

Київ – 2023

УДК 342.349.3:364-322(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 27.04.2023 р.).

Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, 2023. 246 ст.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів» містять короткий зміст результатів науково-дослідних робіт студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників та наукових співробітників закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячений актуальним проблемам соціального захисту, охорони здоров'я, правового регулювання та підтримки волонтерів, а також аналізу практики застосування законодавчих та нормативних актів у цій сфері. Збірник містить цінну інформацію для дослідників, викладачів, практиків та всіх, хто цікавиться проблемами волонтерства в Україні та має намір допомогти розвитку цього напрямку в державі.

Розраховано на усіх зацікавлених проблемами волонтерської діяльності в їх соціальних і правових аспектах.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

©Автори публікацій, 2023

©Навчально-науковий інститут права, 2023

©Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

МАКАРОВА ОЛЕНА,
кандидат юридичних наук, заступник директора з навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту права, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ТКАЧЕНКО ЄЛИЗАВЕТА,
студентка V курсу зі спеціальності 081 «Право» Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР

На законодавчому рівні поняття «волонтерська діяльність» закріплене у ч. 1 ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» і тлумачиться як добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [2].

Поштовхом до розвитку волонтерської діяльності в Україні стали події Революції Гідності та військова агресія на Сході України, але особливого значення вона набула з початком повномасштабної російської агресії, розвиваючись не лише в напрямі допомоги в забезпеченні обороноздатності України, а й вирішенні нагальних проблем. Тому розвиток волонтерства є одним із пріоритетних стратегічних завдань державної політики.

Відповідно до чинного законодавства волонтером є фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги [2]. Проаналізувавши дане визначення, зауважимо, що під правову категорію «волонтери» підпадають виключно фізичні особи, залучені до благодійної діяльності, тобто установи та організації до цього переліку належати не можуть. Закон України «Про волонтерську діяльність» у ч. 2 ст. 7 чітко визначає категорії фізичних осіб, які можуть бути волонтерами: «громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які

перебувають в Україні на законних підставах, які є дієздатними». При цьому важливо зазначити, що «неповнолітні особи (особи віком від 14 до 18 років) здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника» [2] і лише за напрямами, чітко встановленими законом.

Особливого розвитку та поширення станом на зараз набули волонтерські організації, які надають допомогу українським військовослужбовцям (забезпечення продуктами харчування, гігієнічними засобами, необхідною військовою зброєю тощо) та внутрішньо переміщеним особам (юридичні консультації, психологічна допомога, сприяння у працевлаштуванні та забезпеченні житлом тощо), тому надзвичайно актуальним є питання процедури реєстрації волонтерської організації під час війни. Слід зауважити, що правовий статус волонтерських організацій в Україні закріплює не лише згаданий Закон України «Про волонтерську діяльність», а також Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Згідно з положеннями вищенаведених нормативно-правових актів для здійснення волонтерської діяльності необхідно зареєструвати юридичну особу у формі громадського об'єднання чи благодійної організації.

Волонтерські організації у формі громадських об'єднань набувають адміністративної правосуб'єктності після процедури реєстрації громадської організації як волонтерської. Процедура реєстрації включає в себе два етапи:

- 1) державна реєстрація громадської організації на загальних підставах;
- 2) надання Міністерством соціальної політики України статусу волонтерської організації зареєстрованій громадській організації [3, с. 317].

При цьому необхідно зауважити, що реєстраційні дії проводять державні реєстратори, які включені Міністерством юстиції до спеціального переліку воєнного часу (постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 р. № 209) [4]. Оскільки під час воєнного стану принцип територіальності не діє, звернутися можна до будь-якого Центру надання адміністративних послуг в Україні.

Правознавець А. Пашинський слушно зазначає, що «після основної процедури реєстрації кожна благодійна чи громадська організація повинна отримати статус неприбутковості для того, аби не сплачувати податок на прибуток з отриманих коштів. Включення до Реєстру неприбуткових організацій є додатковою процедурою і здійснюється місцевими управліннями Державної податкової служби на підставі окремої заяви» [4].

Важливим аспектом здійснення волонтерської діяльності волонтерською благодійною організацією є закріплення в її статуті такої сфери благодійної діяльності, як «сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану» (п. 15 ч. 2 ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації») [1]. Врахування зазначеного положення дозволяє волонтерській організації здійснювати збір коштів на потреби ЗСУ, а також купівлю необхідної військової амуніції.

З огляду на все вищевикладене, можемо дійти висновку, що розвиток волонтерської діяльності в Україні в умовах воєнного стану та складної безпекової ситуації є безпрецедентним вираженням консолідації та мобілізації українського населення. Для забезпечення злагодженого функціонування волонтерських організацій в Україні необхідно приділити увагу удосконаленню механізмів взаємодії органів державної влади з волонтерами та закріпити на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

2. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

3. Ольховський М.А. Загальна характеристика адміністративно-правового статусу волонтерських організацій в Україні. Публічне право. 2016. № I (21). С. 317-318.

4. Пашинський А. Реєстрація волонтерської організації під час війни. Юридична Газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/reestraciya-volonterskoji-organizaciyi-pid-chas-viyni.html> (дата звернення: 05.04.2023).